

Sygn. akt VI U 307/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 czerwca 2022 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Maciej Flinik

Protokolant – starszy sekretarz sądowy Marta Walińska

po rozpoznaniu w dniu 22 czerwca 2022 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

odwołania: M. S. (1) i P. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 6 kwietnia 2021r., znak: (...)

z dnia 26 stycznia 2021 r., znak: (...)

w sprawie: M. S. (1) i P. W.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o rentę rodzinną

1/ zmienia zaskarżone decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. z dnia 6 kwietnia 2021r. oraz z dnia 26 stycznia 2021r. w ten sposób, że przyznaje M. S. (1) i P. W. prawo do renty rodzinnej po matce K. S. od dnia 23 grudnia 2020 roku,

2/ stwierdza, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji,

3/ zasądza od pozwanego na rzecz odwołujących kwoty po 360 (trzysta sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.

Sędzia Maciej Flinik

Sygn. akt VI U 307/21

UZASADNIENIE

Odwołująca P. W. wniosła odwołanie od decyzji (...) Oddział w B. z dnia 26 stycznia 2021r., którą odmówiono jej prawa do renty rodzinnej po K. S.. W uzasadnieniu wskazała, iż po śmierci mamy pozostała praktycznie bez środków do życia . Mama 6 lat chorowała na nowotwór , a zmarła na niewydolność oddechową związaną z koronawirusem. Po jej śmierci to odwołująca zajmuje się niepełnosprawnym bratem , który bez jej pomocy sam nie poradzi sobie w życiu. Sama odwołująca uczy się jeszcze w szkole średniej. Ojciec się nią nie interesuje, nie zainteresował się nią również po śmierci matki.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu jako podstawę odmowy przyznania renty rodzinnej wskazał art. 65 i 66 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Zmarła K. S. nie była uprawniona do świadczeń wymienionych w tych przepisach, nie spełniła też warunków przyznania jej emerytury lub renty. W 10 – leciu na dzień zgonu to jest 29 grudnia 2010 r – 28 grudnia 2020r. nie posiadała wymaganego okresu ubezpieczenia. Zaliczono 2 lata 5 miesięcy i 3 dni (29 grudnia 2010 r. do 31 maja 2013 r. okres składkowy). Ostatni okres ubezpieczenia upłynął - jak zaznaczono - - w dniu 31 maja 2013 r., a zatem niezdolność do pracy winna powstać przed tą datą lub w ciągu 18 - tu miesięcy od ustania tego okresu. Zgodnie ze wskazanymi przepisami, należy przyjąć, że osoba zmarła całkowicie niezdolna w dacie zgonu.

Odwołujący M. S. (1) (brat P. W.) wniósł odwołanie od decyzji ZUS z dnia 6 kwietnia 2021 r., która odmówiono mu prawa do renty rodzinnej po zmarłej matce K. S.. W uzasadnieniu wskazał, iż ma orzeczony znaczny stopień niepełnosprawności, nie jest w stanie samodzielnie się reprezentować, wymaga na co dzień opieki osoby trzeciej.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany powielił argumentację stojącą za odmową przyznania prawa do renty siostrze odwołującego.

Sąd Okręgowy ustalił co następuje :

Ubezpieczenie społeczne K. S. ustało 31 maja 2013 r. W latach 2013 – 2015 w/w- na zajmowała się opieką nad niepełnosprawnym intelektualnie (legitymującym się znacznym stopniem niepełnosprawności z kodem U) synem – M. S. (1) . W dniu 11 czerwca 2015r. K. S. zgłosiła się do Szpitalnego Oddziału Ratunkowego Szpitala (...) w I. z powodu obrzęki, bólu i zaczerwienieni piersi lewej. Pobolewanie i powiększenie piersi zauważyła 3 tygodnie wcześniej, od tygodnia występowało nasilenie dolegliwości. Dalsza diagnostyka, w tym rentgen piersi z 19 czerwca 2015 r. oraz biopsja guza piersi lewej wykonana w dniu 30 czerwca 2015 r. potwierdziły nowotwór złośliwy o charakterze raka naciekającego. W/w- na podlegała leczeniu systemowemu w kolejnych latach (poddana została chemioterapii, amputacji piersi i węzłów chłonnych). Zmarła 23 grudnia 2020 r.

/ dowód : orzeczenie o niepełnosprawności M. S. k. 37 akt, zeznania P. W. – zapis AV k. 109, opinia biegłej onkolog k. 180 - 186 i 211 akt sprawy /

P. W. kontynuuje naukę w Policealnym Elitarnym Studium (...) „(...)„ w I..

/ dowód : zaświadczenie k. 231 akt sprawy /

M. S. (1) jest uprawniony do renty socjalnej. Pozostaje niezdolny do samodzielnej egzystencji z powodu upośledzenia umysłowego, niezdolność ta powstała przed ukończeniem przezeń 16 roku życia to jest przed 2 listopada 2005 r.

/ dowód: opinia lekarska lekarza orzecznika z 4 marca 2021r. – k. 51 dokumentacji orzeczniczej ZUS /

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił w oparciu o przedłożoną dokumentację (w tym medyczną) oraz na podstawie opinii biegłej onkolog, którą uznał za w pełni miarodajną dla poczynienia ustaleń co do daty powstania choćby częściowej niezdolności do pracy zmarłej K. S.. Organ rentowy ostatecznie nie wniósł zastrzeżeń do konkluzji biegłej.

Sąd Okręgowy zważył co następuje :

Odwołania zasługiwały na uwzględnienie. Zgodnie z art. 65 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t: Dz. U. z 2009 r. Nr 153,poz. 1227 ze zm.) zwanej dalej ustawą emerytalną renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń. Przy ocenie prawa do renty przyjmuje się, że osoba zmarła była całkowicie niezdolna do pracy. W myśl art. 66 renta rodzinna przysługuje także uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci pobierała zasiłek przedemerytalny, świadczenie przedemerytalne lub nauczycielskie świadczenie kompensacyjne. Z kolei art. 57 wspomnianej ustawy stanowi, że renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnił

łącznie następujące warunki: jest niezdolny do pracy; ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy; niezdolność do pracy powstała w okresach, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 i 2, pkt 3 lit. b, pkt 4, 6, 7 i 9, ust. 2 pkt 1, 3-8 i 9 lit. a, pkt 10 lit. a, pkt 11-12, 13 lit. a, pkt 14 lit. a i pkt 15-17 oraz art. 7 pkt 1-4, 5 lit. a, pkt 6 i 12, albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów (ust. 1). Przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiety lub 25 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy (ust. 2). Art. 58 ust. 1 ustawy stanowi, iż warunek posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego, w myśl art. 57 ust. 1 pkt 2, uważa się za spełniony, gdy ubezpieczony osiągnął okres składkowy i nieskładkowy wynoszący łącznie co najmniej:

- 1) 1 rok - jeżeli niezdolność do pracy powstała przed ukończeniem 20 lat;
- 2) 2 lata - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 20 do 22 lat;
- 3) 3 lata - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 22 do 25 lat;
- 4) 4 lata - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 25 do 30 lat;
- 5) 5 lat - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 30 lat.

Okres, o którym mowa w ust. 1 pkt 5, powinien przypadać w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy; do tego dziesięcioletniego okresu nie wlicza się okresów pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej lub renty rodzinnej (ust. 2). W myśl ust. 4 przepisu ust. 2 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy, o którym mowa w art. 6, wynoszący co najmniej 25 lat dla kobiety i 30 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, należy w pierwszym rzędzie wskazać, iż K. S. w dacie śmierci nie miała przyznanego żadnego ze świadczeń przewidzianych w art. 65 i 66 ustawy. W sytuacji w/w-nej aby spełniać w dacie śmierci warunki dla przyznania prawa do renty rodzinnej, jej niezdolność do pracy musiałaby powstać przed 31 maja 2013 r. (data ustania ubezpieczenia) lub w ciągu 18 miesięcy od ustania tego okresu (czyli do końca listopada 2014 r.). Z opinii biegłej onkolog wynika, iż pomimo zdiagnozowania u K. S. nowotworu w 2015 r., stopień zaawansowania choroby stwierdzony w tym czasie wskazuje na jej znacznie wcześniejszy rozwój, zatem jest możliwe, że już z końcem listopada 2014 r. choroba dawała dolegliwości (istniał już guz w piersi lewej), a co najistotniejsze choroba wymagała już wówczas diagnostyki i podjęcia leczenia. Gdyby w/w- na zgłosiła się już wówczas do placówki medycznej, to wdrożono by natychmiast proces diagnostyczny, co uczyniłoby z niej osobę co najmniej częściowo niezdolną do pracy. Natomiast niezależnie od wielkości guza, a po stwierdzeniu nowotworowego charakteru zmiany, stałaby się ona osobą wymagającą terapii onkologicznej i tym samym całkowicie niezdolna do pracy zawodowej. Powyższe stanowisko biegłej, stanowiące odpowiedź na uwagi pełnomocnika odwołującej się, koresponduje w istocie z tezami postawionymi w piśmie z dnia 13 lutego 2022 r. Jak słusznie zdaniem sądu wskazała strona powodowa, skoro K. S. zgłosiła się do lekarza w stanie z objawami obrzęku, bólu i zaczerwienienia piersi lewej w najwyższym stadium nowotworu złośliwego lewej piersi i węzłów chłonnych dołu pachwowego, to należy przyjąć, iż nowotwór rozwijał swojej stadia od I – go do III -go i dawał coraz bardziej nasilone dolegliwości dużo wcześniej. To czyniłoby niemożliwym wykonywanie przez nią pracy zarobkowej już w tym okresie, tyle tylko, iż w/w- na nie musiała przebywać w pracy, gdyż przebywała w domu z niepełnosprawnym synem w okresie pobierania zasiłku pielęgnacyjnego. Dlatego też kilkumiesięczny okres poprzedzający przyjęty przez biegłą za organem rentowym 30 listopada 2014 r. nie jest widoczny w dokumentacji medycznej. Zmarła mogła ze strachu lub nadmiaru obowiązków życiowych bagatelizować występujące już na kilka miesięcy przed rozpoznaniem czy zgłoszeniem do lekarza dolegliwości.

Przechodząc do roszczeń odwołujących (o przyznanie renty rodzinnej), należy wskazać, iż w myśl art. 68 ust. 1 ustawy emerytalnej dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej:

- 1) do ukończenia 16 lat;

2) do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia, albo

3) bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa w pkt 1 lub 2.

Nie ulega wątpliwości, iż zarówno P. S. (która nie ukończyła 25 roku życia i kontynuuje naukę) jak i jej brak M. S. (1) (niezdolny do pracy i niezdolny do samodzielnej egzystencji , które powstały przed ukończeniem przezeń 16 roku życia – w/w- ny cierpi na upośledzenie umysłowe) spełniają wskazane warunki przyznania im prawa do renty rodzinnej po zmarłej matce) okoliczność przyznana przez organ rentowy w piśmie k. 237 akt sprawy .

Wobec powyższego, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc uznając odwołanie za zasadne orzekł jak w punkcie 1 sentencji. Stosownie do treści art. 129 ust. 1 świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu, z uwzględnieniem ust. 2. W myśl ust. 2 w razie zgłoszenia wniosku o rentę rodzinną w miesiącu przypadającym bezpośrednio po miesiącu, w którym nastąpiła śmierć ubezpieczonego, emeryta lub rencisty, rentę rodzinną wypłaca się od dnia śmierci, nie wcześniej jednak niż od dnia spełnienia warunków do renty przez uprawnionych członków rodziny. Na gruncie niniejszej sprawy, obaj odwołujący wnioski o rentę rodzinną złożyli w miesiącu następującym po miesiącu, w którym zmarła ich matka (w dniach 4 i 13 stycznia 2021 r, zgon K. S. nastąpił 23 grudnia 2020 r.) , obaj też na tą datę spełniali warunki do renty , tym samym sporne świadczenie przysługuje im po połowie od dnia śmierci ich matki .

W punkcie 2 wyroku Sąd zgodnie z treścią przepisu art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS z urzędu orzekł w przedmiocie odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Zdaniem Sądu, biorąc pod uwagę okoliczności przedmiotowej sprawy nie zaistniały podstawy do stwierdzenia odpowiedzialności organu rentowego. Sformalizowany przebieg postępowania przed organem rentowym uprawniał go do zakwestionowania prawa odwołujących do renty rodzinnej z uwagi na niespełnianie przez ich zmarłą matkę warunków stażowych, niezbędnych dla przysługiwania jej świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Dopiero postępowanie dowodowe i wnikliwa analiza biegłej onkolog dokonana w sporządzonej na zlecenie sądu opinii pozwoliły na ustalenie wysoce prawdopodobnej, znacznie wcześniejszej aniżeli wynikałoby to z dokumentacji dostępnej organowi rentowemu w momencie wydawania decyzji , daty powstania niezdolności do pracy zmarłej K. S..

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. § 9 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych / Dz. U. 2015.1804 / obciążając nimi pozwany organ rentowy jako przegrywającego proces (pkt 2 wyroku) . Sąd zastosował podwójną stawkę minimalną (180 razy 2) z uwagi na nakład pracy i zaangażowanie ustanowionego dla odwołujących pełnomocnika z urzędu.

Sędzia Maciej Flinik